

Теңізге қарсы соғысқан Голландия

ЖАРИЯЛАНДЫ
19.02.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/149784/

Сейдалы Ж.Е. Қазыбек би атындағы 36 жалпы орта мектебінің 9 А сынып оқушысы

Жетекшісі: Мусабекова А.Т.

Ө.Жәнібеков атындағы мемлекеттік педагогикалық университеті, Шымкент,

Резюме

Вся современная история Голландии - это непрерывная борьба за выживание в условиях постоянно затопляемых территорий. В условиях медленного, но уверенного повышения уровня Мирового океана сам факт глобального потепления также усложняет ситуацию. Ведь треть территории современной Голландии была завоевана с моря. В статье рассказывается о непреходящей идее голландцев и их борьбе с морем

Summary

The whole modern history of Holland is a continuous struggle for survival in conditions of constantly flooded territories. In conditions of a slow but steady rise in the level of the world's oceans, the very fact of global warming also complicates the situation. After all, a third of the territory of modern Holland was conquered from the sea. The article tells about the indispensable idea of the Dutch and their struggle with the sea

Әдетте, елде теңізге шығу мүмкіндігі болса, онда бұл оның экономикалық дамуына айтарлықтай тиімді жағы болар еді. Балық аулауды дамытуға болады, әскери-теңіз флотына ие бола аласыз, теңіз түбіндегі пайдалы қазбалар да кездеседі. Бірақ кейде теңіз барлық жақсылықтардың қайнар көзі ғана емес, сонымен бірге табиғи қауіп-қатер орталығы болып шығады. Әсіресе, егер оған іргелес ел теңіз деңгейінен төмен болса. Голландия - дамыған Еуропа елі, оның аумағының 26% — ы мұхит деңгейінен төмен, ал тағы 30% — ы онымен бірдей. Жоқ, бұл жағалау учаскелері емес, олар елдің орта бөлігінің аумақтары. Нидерланды (атауы, айтпақшы, «төменгі жерлер» деп аударылады) - құймақ сияқты тегіс ел. Оның ең биік нүктесі-биіктігі 300 метрге жетпейтін төбе. Бірақ ең төменгісі-мұхит деңгейінен 6,74 метр төмен орналасқан ньювекерк қаласы. Егер

қорғаныс бөгеттері болмаса, бұл қала баяғыда су астында қалар еді.

Шындығында, тұрақты су тасқыны мен су тасқыны қаупі Голландия үшін негізгі табиғи қауіп болып табылады. Кез-келген қатты дауылдан елдің төрттен бірі, тіпті жартысы су астында қалады. Тарихшылар есептегендей, соңғы 1200 жылда Голландия шамамен 30 рет суға батып кетті. Мұндай су тасқынынан зардап шеккендердің жалпы саны бүкіл ел бойынша жүздеген мыңға жетеді. Бұл елдің бүкіл тарихында өзін және теңізден жаулап алынған жерлерді су элементінен қорғап, өмір сүру үшін үнемі күрескені таңқаларлық емес.

Мұның бәрі Орта ғасырларда басталды. Голландиялықтар теңізден жағалау учаскелерін алып, оларды құрғатып, жер бөгеттері мен бөгеттермен қоршай бастады. Бірте-бірте олар ұзарып, күшейе түсті, бірақ олар әр табиғи апаттан кейін қатты шайылып, қираған жер жұмыстары болды. Тұрғындар оларды үнемі жаңартып, жетілдіріп, нығайтты.

XX ғасырдың басында олар тіпті шабуылға шығып, бүкіл шығанақты теңізден қайтарып алуды шешті. Бұл 10 жылдан астам уақытқа созылған үлкен Афслейтдейк бөгеті. 30 шақырымдық үйінді Сейдерзе теңізінің таяз шығанағын Солтүстік теңізден бөлді. Шығанақ болды, бірақ көл шықты.

Бірақ бұл бөгеттің басты мақсаты жабық су қоймаларын құру емес еді. Бөгеттің міндеті судың жолында сенімді тосқауыл болу болды. Ол өз міндетін өте жақсы орындады.

1953 жылы Голландияда оның тарихындағы ең үлкен су тасқыны болды. Бұған дейін 3 күн бойы болған дауыл 1 ақпанға қараған түні қатты желдің екпінімен бір уақытта 50 шағын және орта бөгеттерді қиратты. Келесі бірнеше сағат ішінде 133 елді мекен су астында қалды. Сол түні көшелерде су кеңейіп, қала мұнараларының төбелеріне көтерілді. Су тасқынының орташа деңгейі 5 метрді құрады. 3000 үй толығымен қирап, 40 000 үй қатты зақымданды. Су тасқынының кесірінен 2000-ға жуық жергілікті тұрғын қайтыс болды.

Ал Афслейтдейк бөгеті мыңнан астам адамның өмірін сақтап қалды. Егер ол болмаса немесе ол жойылса, апаттың салдары әлдеқайда қайғылы болар еді. Ел апаттан айығып, оның салдарын жойғаннан кейін, голландиялықтар су тасқынынан қорғаудың жетілдірілген жүйесі туралы ойлады. Осылайша көптеген инженерлер «қазіргі әлемнің жетінші кереметі» деп атайтын «Дельта» жобасы дүниеге келді.

50 жылға жуық уақыт ішінде Голландияның оңтүстік-батысында, Рейн өзенінің атырауының негізгі бөлігі орналасқан және су тасқынына бейім, әр түрлі дизайндағы 16 мың шақырымнан астам жаңа бөгеттер, құлыптар, бөгеттер мен дауыл тосқауылдары салынды. Егер бөгеттермен бәрі түсінікті болса, онда дауыл кедергілері инженерлерді

ондаған жылдардан кейін де қуантады.

Үлкен дауыл тосқауылы Масланткеринг. Ол дауыл болған жағдайда жабылатын және теңізден судың жолын сенімді түрде жауып тұратын алып қозғалмалы қақпа түрінде жасалған. Белбеулер өте әсерлі болды – ұзындығы 210 метр және биіктігі 22 метр. Қалыпты жағдайда олар жағалауда арнайы доктарда жасырылады. Бірақ егер су көтеріле бастаса және ол сигнал белгісіне жетсе, қақпа автоматты түрде іске қосылады және жабылады. Бүкіл процесс екі сағаттан аз уақытты алады.

Дауыл тосқауылының орасан зор көмегі 2007 жылы болды-ол ұзақ дауылдан көтерілген теңіз суының жолын сенімді түрде жауып тастады.

Голландияда тағы бір ұқсас дауыл тосқауылы бар, ол Остершельдекеринг деп аталады. Тек оның әрекет ету принципі басқаша. Жоғарғы Шелда өзенінің арнасында әрқайсысының салмағы 18 мың тонна болатын 65 бетон баған салынды, биіктігі орта есеппен 36 метр. Бұл бағандар ұзындығы 42 метр болатын 62 Болат қақпаға бекіту элементі ретінде қолданылады. Олар автоматты және дауыл қаупі туындаған жағдайда іске қосылады. Тосқауыл сыртқы электрмен жабдықтауға байланысты-оның жұмысына қажетті барлық электр қуатын өзеннің ортасындағы жасанды аралда жомарттықпен орналастырылған жел турбиналары шығарады. Ұзындығы 8 шақырым болатын бұл бірегей инженерлік құрылым небәрі 82 минуттың ішінде Шығыс Шелдт сағасындағы Голландияның бүкіл жағалау бөлігін толып жатқан теңізден кесіп тастайды.

Голландияның бүкіл заманауи тарихы-үнемі су басқан аумақтарда өмір сүру үшін үздіксіз күрес. Әлемдік мұхит деңгейінің баяу, бірақ сенімді көтерілуі кезінде жаһандық жылыну әсері де жағдайды қиындатады. Бұл жағдайда қолданыстағы қорғаныс құрылымдары мен бөгеттеу механизмдері 50 жылдан кейін пайдасыз болады. Сондықтан бұл елде теңізге қарсы күрес ешқашан тоқтамайды және инженерлер үшін әрқашан көп жұмыс атқару керек.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. <http://townevolution.ru/books/item/f00/s00/z0000033/st003.shtml> сайты
2. <http://kamtime.ru/node/882> сайты
3. Нидерланды: [арх. 2 января 2020] // Нанонаука — Николай Кавасила. — М. : Большая российская энциклопедия, 2013. — С. 614—647. — (Большая российская энциклопедия : [в 35 т.] / гл. ред. Ю. С. Осипов ; 2004—2017, т. 22). — ISBN 978-5-85270-358-3.
4. “Название «Голландия» официально перестало существовать.” мақаласы // РБК, 02.01.2020
5. ↑ Нидерланды // Иллюстрированная энциклопедия «Руссика». История Средних веков.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.